

KUMEAn toimintakertomus 2021 ja toimintasuunnitelma 2022

Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmän (KUMEA) raportti vuodesta 2021

Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmän tehtävä on kehittää Melindassa tapahtuvaa kuvailua, laatia kuvailuohjeita ja ylläpitää niitä. Samalla työryhmä toimi neuvonta- ja keskustelufoorumina kirjastojen kuvailevan metatiedon (luetteloinnin) parissa toimiville henkilöille ja muille kuvailusta kiinnostuneille. KUMEAn toimiala on laaja ja monitahoinen, joten yhteistyö muiden kuvailun asiantuntijaryhmien kanssa on tärkeää.

KUMEA-työryhmän toimenkuva

- Metatiedon eri osa-alueiden kansallisen ja kansainvälisen kehityksen seuraaminen ja siitä tiedottaminen
- Eri tietomallien, formaattien, kuvailusääntöjen ja kirjastojärjestelmien kehittämiseen osallistuminen
- Käytännön kuvailun kansallinen ohjeistus, erityisesti Melinda-metatietovarannon näkökulmasta:
 - RDA-kuvailuohjeet
 - MARC 21 -formaatin soveltaminen Melinda-kuvailussa
 - Kirjastojen luettelointijärjestelmiin liittyvät määräykset
 - Melinda-tietokannan kirjastojärjestelmän luettelointiohjelman kehittäminen
- Kuvailuprosessin kehittäminen
 - Metatiedon tasainen laatu, vaihdettavuus ja yhteentoimivuus taustajärjestelmästä riippumatta
 - Automatisointi/puoliautomatisointi
- Kuvailun koulutustarpeiden kartoitus, koulutusten suunnittelu ja toteutus.

Työryhmän jäsenet 2021

- Pia Backman (Åbo Akademis Bibliotek)
- Martin Engberg (Kansalliskirjasto)
- Ville Huhtala (Helsingin yliopiston kirjasto)
- Katja Hyvärinen (Itä-Suomen yliopiston kirjasto) (puheenjohtaja)
- Sirpa Janhonen (Varastokirjasto)
- Minna Kantanen (Kansalliskirjasto)
- Sini Neuvonen (Espoon kaupunginkirjasto)
- Silja Saarikoski (Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto)
- Anne-Mari Salmela (Turun yliopiston kirjasto)
- Anna Viitanen (Turun kaupunginkirjasto)
- Irina Vikman (Hämeen ammattikorkeakoulun kirjasto)

Lisäksi kutsuttuina asiantuntijajäseninä Minttu Hurme (Kansalliskirjasto/Melinda-palvelu), Serafia Kari (Kansalliskirjasto/Finna-palvelut), Anneli Renfors (Kansalliskirjasto/Melinda-palvelu), Katri Riiheläinen (Kirjastopalvelu), Heidi Ronkainen (Kansalliskirjasto/Kansallisbibliografiapalvelut, sihteeri).

AV-aineistotyöryhmä

Ryhmän kokoonpano: Eeva-Riitta Peltonen (Kansalliskirjasto), Katri Riiheläinen (Kirjastopalvelu), Anna Viitanen (Turun kaupunginkirjasto), Sini Neuvonen (Espoon kaupunginkirjasto), Jarmo Louet (Jyväskylän kaupunginkirjasto)

Ryhmä

- vastaa videotallenteita, pelejä ja äänikirjoja koskeviin kuvailukysymyksiin
- valmistelee tarvittaessa uusia linjauksia KUMEAn kokoukseen
- ylläpitää aineistojen ohjeita KUMEAn sivuilla

Ryhmä kokoontuu ad hoc -periaatteella, silloin kun kysymyksiä nousee esiin.

Ryhmän tavoitat KUMEAn sähköpostiosoitteella kumea-posti@helsinki.fi

Viestintä/tiedotus

Viestintäkanavana kirjastoverkon kanssa ovat sähköpostilista melinda-cat@helsinki.fi (aiemmin voy-cat -lista) Melinda-kuvailijoille ja me-luettelot@helsinki.fi kaikille kirjastojen kuvailutyötä tekeville ja kuvailutyöstä kiinnostuneille. Työryhmän laatimat ohjeistukset ja kokousten julkistetut pöytäkirjat ovat vapaasti luettavissa KUMEAn Kiwi-sivuilla <https://www.kiwi.fi/pages/viewpage.action?pageId=21759871>. Ryhmän sisäistä viestintää varten on käytetty työryhmän omaa sähköpostilistaa: kumea-posti@helsinki.fi. Kumean kautta on myös tullut aiheita Melindan Talonmiehen tuokio -webinaareihin.

Työryhmän toiminta vuonna 2021

KUMEA-työryhmä kokoontui vuoden 2021 aikana kaikkiaan kaksikymmentäyksi (21) kertaa, kokousten pöytäkirjat ovat luettavissa Kiwi-sivulla Kokoukset 2021. Kokoukset olivat etäkokouksia koronarajoitusten takia. Lisäksi kokoonnuttin etänä neljä (4) kertaa käsittelemään RDA-linjauksia. Näiden kokousten lisäksi työryhmän jäsenet valmistelivat eri kokoonpanoilla ohjeistuksia ja kokousasioita pienryhmissä, jotka kokoontuivat tarpeen mukaan.

RDA-kuvailun ohjeistaminen kirjastoille ja MARC 21 -formaatin sovellusoppaan RDA-sovellusohje (KUMEA) ylläpito ovat KUMEAn päätehtäviä. Vuoden 2021 keskeisin tehtävä oli vuonna 2020 aloitettu RDA-linjausten läpikäynti ja kommentointi Kuvailusääntöpalvelulle.

Kokousasiat ja toimintasuunnitelman mukaiset toteutuneet asiat 2021

Kokouksissa on käsitelty RDA-linjauksia ja käytännönläheisiä kuvailukysymyksiä.

- RDA-kuvailun ohjeistaminen
- RDA-linjausten läpikäynti ja kommentointi yhteistyössä Kuvailusääntöpalvelun ja muiden kuvailuryhmien kanssa
- Käytännön kuvailuohjeiden jatkuva päivittäminen ([RDA-sovellusohje \(KUMEA\)](#) ja [aineistokohtaiset työohjeet](#))
 - Ohjeiden ajantasaistaminen ja niiden yhdenmukaisuuden tarkistaminen
 - Pienryhmätyöskentelynä työstettiin useita ohjeita
 - saavutettavuuteen liittyvien kenttien ohjeistus
 - sidosasujen kuvailusta siirryttiin kansityyppien kuvailuun
 - [Varastotietojen ohje](#)
 - [Uskonnolliset henkilöt, yhteisöt ja teokset](#)
- Kirjastoista tullessiin käytännön kuvailukysymyksiin vastaaminen ja esimerkkien tarkastaminen RDA-kuvailun näkökulmasta
- Metatietosanaston kehittämiseen osallistuminen
- Finna-hakujen, MARC21-formaatin ja RDA-kuvailusääntöjen "synkronoinnin" seuranta
- Kiinnostavista kokouksista ja koulutuksista tiedottaminen kuvailijoille

Lisäksi vuoden 2021 aikana suunniteltiin kuvailun asiantuntijaryhmien ohjeille yhteinen [RDA-sovellusohjesivusto](#) (julkaisu 18.1.2022).

Koulutukset ja tapahtumat

- Kuvailuyhteistyössä järjestettävien tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen osallistuminen: Kuvailun tiedotuspäivä 18.3.2021, Kuvailun asiantuntijaryhmien työpajat etänä 13.4., 28.9. ja 30.11.2021, Kirjastoverkkopäivät 27.-28.10.2021.
 - Kuvailun tiedotuspäivässä KUMEA:n pienryhmän esitys [Kuvailun yhtenäisyys ja laatu](#)
 - Kirjastoverkkopäivillä KUMEA:n työpaja [Ajankohtaisia kuvailuasioita KUMEA:sta](#)
- Talonmiehen tuokioissa pidettiin lyhyempiä tietoiskuja

Toimintasuunnitelma 2022

Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmällä on hyvin laaja ja monitahoinen toimiala. Yhteistyö eri ryhmien ja asiantuntijatahojen kanssa on edelleen tärkeää.

- Metadatan tietomallien, kuvailusääntöjen ja erilaisten aineistojen kuvailun kansainvälisen kehityksen seuraaminen ja kansallinen kehittäminen
 - RDA
 - BIBFRAME ja muut uudet formaatit
 - Pitkäaikaissäilytys (PAS) ja kuvailu
 - Tutkimusdatan kuvailu
- RDA-kuvailuohjeet ja linjaukset sekä ohjeiden jalkauttaminen kirjastokentälle
 - Metatietosanaston kehittämiseen osallistuminen
 - Melindan laajenemiseen liittyvä erilaisten kuvailukäytäntöjen yhtenäistäminen
 - Pienryhmissä valmisteltavat ohjeistukset ja linjaukset
 - Sarja-aineiston kuvailuohje
 - Uskonnolliset yhteisöt
 - Translitteroinnin ohjeistus
- RDA Toolkitin uusi versio
 - Kansallisten linjausten ja sovellusprofiilien sekä uusien käytännön ohjeiden valmistelu
- Metadatan ja Finnan suhde
- Metatietovaranto Melindan kuvailun laadun kehittäminen, varmistaminen ja harmonisointi
- Eri kirjastojärjestelmiin liittyvät kuvailuasiat, erityisesti Melindan näkökulmasta
- Hyvän yhteistyön jatkaminen muiden kuvailun asiantuntijaryhmien kanssa
- Kuvailuyhteistyössä järjestettävien tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen osallistuminen